

FIȘA DISCIPLINEI

Religie și politică. Bisericile Ortodoxe în perioada Războiului Rece

Anul universitar 2025-2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj Napoca
1.2. Facultatea	Teologie Ortodoxă
1.3. Departamentul	Teologie Ortodoxă
1.4. Domeniul de studii	Teologie
1.5. Ciclu de studii	Master
1.6. Programul de studii / Calificarea	Doctrină, hermeneutică și istorie bisericească
1.7. Forma de învățământ	Învățământ cu frecvență

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei		Religie și politică. Bisericile Ortodoxe în perioada Războiului Rece				Codul disciplinei	OMR7009
2.2. Titularul activităților de curs					Pr. prof. univ. dr. habil. Gabriel-Viorel Gârdan		
2.3. Titularul activităților de seminar					Pr. prof. univ. dr. habil. Gabriel-Viorel Gârdan		
2.4. Anul de studiu	1	2.5. Semestrul	1	2.6. Tipul de evaluare	C	2.7. Regimul disciplinei	DA

3. Timpul total estimat (ore pe semestru al activităților didactice)

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	din care: 3.2. curs	1	3.3. seminar/ laborator/ proiect	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	din care: 3.5. curs	28	3.6 seminar/laborator	14
Distribuția fondului de timp pentru studiul individual (SI) și activități					ore
3.5.1. Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe (AI)					28
3.5.2. Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					60
3.5.3. Pregătire seminare/ laboratoare/ proiecte, teme, referate, portofolii și eseuri					40
3.5.4. Tutoriat (consiliere profesională)					2
3.5.5. Examinări					2
3.5.6. Alte activități					1
3.7. Total ore studiu individual (SI) și activități de autoinstruire (AI)				133	
3.8. Total ore pe semestru				175	
3.9. Numărul de credite				7	

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	Informații fundamentale despre Istoria Bisericii. Cunoașterea și capacitatea de aplicare a principiilor de lectură și interpretare a unui text istoric.

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Prezența în conformitate cu reglementările în vigoare ale UBB și ale Facultății de Teologie Ortodoxă. Telefoanele mobile se țin închise pe toată durata cursului.
--------------------------------	--

5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Pentru predarea cu întârziere a portofoliului de seminar, acesta va fi depunctat cu 0.5 pct./zi de întârziere. Plagiarea lucrării de seminar și a temelor din portofoliu atrage după sine respingerea lucrării și nepromovarea examenului.
--	---

6. Competențele specifice acumulate¹

Competențe profesionale/ esențiale	<i>Dezvoltă software cu sursă deschisă</i> • Exploatează și creează software cu sursă deschisă • Este familiarizat(a) cu principalele modele de software cu sursă deschisă, cu sistemele de acordare a licențelor și cu practicile de codificare adoptate în mod obișnuit în producția de software cu sursă deschisă <i>Promovează transferul de cunoștințe</i> • Implementează o amplă sensibilizare cu privire la procesele de valorificare a cunoștințelor, menită să maximizeze fluxul bidirecțional de tehnologie, proprietate intelectuală, expertiza și capacitate între baza de cercetare și industrie sau sectorul public <i>Desfășoară activități de cercetare la nivel interdisciplinar</i> • Desfășoară activități de cercetare dincolo de limitele disciplinare și funcționale <i>Promovează implicarea publicului în cercetare</i> • Dialoghează cu publicul în ceea ce privește conceperea, desfășurarea și difuzarea cercetării <i>Gestionează date interoperabile și reutilizabile accesibile și ușor de găsit</i> • Produce, descrie, stochează, conservă și (re)utilizează date științifice bazate pe principiile FAIR (facil de găsit, accesibile, interoperabile și reutilizabile), asigurându-se că datele sunt cât mai deschise posibil și cât de închise este necesar <i>Vorbește mai multe limbi străine</i> • Stăpânește limbi străine pentru a putea comunica într-una sau mai multe limbi străine <i>Conștientizează dimensiunea interculturală</i> • Manifestă sensibilitate față de diferențele culturale, luând măsuri care să faciliteze o interacțiune pozitivă între organizațiile internaționale, între grupuri sau indivizi ce provin din culturi diferite și promovează integrarea acestora în cadrul unei comunități <i>Oferă consultanță cu privire la îmbunătățirile în materie de eficiență</i> • Analizează informațiile și detaliile proceselor și produselor • Oferă consiliere cu privire la posibile îmbunătățiri ale eficienței care ar putea fi puse în aplicare și care ar însemna o valorificare a resurselor <i>Menține relații cu reprezentanți locali</i> • Menține relații bune cu reprezentanții comunității științifice, economice și ai societății civile de la nivel local
Competențe transversale	<i>Gândește analitic</i> • Studentul va fi capabil să gândească rațional • Studentul va fi capabil să gândească logic • Studentul va fi capabil să aplice gândirea logică • Studentul va fi capabil să aplice analiza structurală • Studentul va fi capabil să aplice gândirea structurată • Studentul va fi capabil să utilizeze raționamentul logic • Studentul va fi capabil să dezvolte o abordare analitică

7. Obiectivele disciplinei (reieșind din grila competențelor acumulate)

7.1 Obiectivul general al disciplinei	Să introducă studentul în universul complex al relațiilor dintre religie și politică din perioada războiului rece.
---------------------------------------	--

¹ Se poate opta pentru competențe sau pentru rezultatele învățării, respectiv pentru ambele. În cazul în care se alege o singură variantă, se va șterge tabelul aferent celeilalte opțiuni, iar opțiunea păstrată va fi numerotată cu 6.

7.2 Obiectivele specifice	Să familiarizeze studentul cu probleme de metodologie a cercetării istorice. Să exploreze locul pe care religia, în general și Biserica Ortodoxă, în mod special, l-au jucat în confruntările dintre cele două lumi separate de Cortina de Fier. Să explice și să faciliteze înțelegerea fenomenelor/evenimentelor istorice care au avut influențe asupra Bisericilor Ortodoxe în epoca Războiului Rece. Să formeze conștiința istorică și să dezvolte capacități de realizare și conducere a unui dialog interconfesional, ecumenic și interreligios, precum și a dialogului cu societatea post-modernă.
---------------------------	---

8. Conținuturi

8.1 Curs	Metode de predare	Observații
Religie și politică o ecuație mereu actuală	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Cortina de fier și Războiul Rece	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Dimensiunea religioasă a Războiului Rece	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Creștinismul și provocările Războiului Rece	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Atitudinea antireligioasă a regimurilor comuniste	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Bisericile Ortodoxe în perioada Războiului Rece.	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Diaspora ortodoxă vector al dimensiunii religioase a Războiului Rece	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	1 prelegere
Biserica Ortodoxă și regimurile comuniste din Europa Răsăriteană în lumina unor documente ale serviciilor secrete americane	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri
Rolul Bisericii Romano-Catolice în timpul Războiului Rece	prelegere, dezbateri sau discuție colectivă	2 prelegeri

Bibliografie

Owen Chadwick, The Christian Church in the Cold War, Penguin Books, 1993
Dianne Kirby (ed.), Religion and the Cold War, Palgrave Macmillan, 2003;
Jonathan Fox, An Introduction to Religion and Politics. Theory and Practice, Routledges, New York, 2018
Richard H. Immerman and Petra Goedde (ed.), The Oxford Handbook of the Cold War, Oxford University Press, 2013;
William Indoben, Religion and American Foreign Policy, 1945-1960. The Soul of Containment, Cambridge University Press, 2008;
Philip E. Muehlenbeck (ed.), Religion and the Cold War: A Global Perspective, Vanderbilt University Press, 2012;
David Reynolds, From World War to Cold War: Churchill, Roosevelt, and the International History of the 1940s, Oxford University Press, 2007;
Gabriel-Viorel Gârdan, Biserica Ortodoxă și regimurile comuniste din Europa Răsăriteană în lumina unor documente ale serviciilor secrete americane, în Vasile Stanciu, Cristian Sonea (ed.), Icoană, Mărturie creștină. Totalitarism, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2017, pp. 293-310
Gabriel-Viorel Gârdan, Biserica Ortodoxă Română și regimul comunist în lumina unor documente ale serviciilor secrete americane, în Vasile-Adrian Carabă, Sebastian-Laurențiu Nazâru, Ionuț-Alexandru Tudorie (ed.), Biserica și Stat: perspective istorice și teologice. Studii în memoria părintelui profesor Adrian Gabor, Editura Istros a Muzeului Brăilei „Carol I”, Brăila, 2019, pp. 561-576.

Lucian Leuștean (ed.), *Eastern Christianity and Cold War, 1945-'91*, Routledge, London, 2009.

Lucian Leuștean, *Orthodoxy and Cold War: religion and political power in Romania (1947-65)*, PalgraveMacmillan, 2009

Bryan S. Turner, *The Religious and the Political. A Comparative Sociology of Religion*, Cambridge University Press, New York, second editions, 2013.

Pippa Norris & Ronald Inglehart, *Sacred and Secular. Religion and Politics Worldwide*, Cambridge University Press, New York, second editions, 2011.

Piotr H. Kosicki (ed.), *Vatican II Behind the Iron Curtain*, The Catholic University of America Press, Washington, 2016

Gabriel-Viorel Gârdan, *Episcopia Ortodoxă Română din America parte a Ortodoxiei americane*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2007

Gabriel-Viorel Gârdan, *Ortodoxia în America. Radiografia unei probleme complexe*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul L, 2005, nr. 2, pp. 217-240.

Gabriel-Viorel Gârdan, *Arhiepiscopul Valerian D. Trifa, o personalitate controversată a diasporei ortodoxe române din Statele Unite ale Americii*, în *Studia Universitatis Babeș-Bolyai, Theologia Orthodoxa*, anul XLVIII, 2003, nr. 1-2, pp. 212-242.

Oliver Jens Schmitt, *Biserica de stat sau Biserica în stat? O istorie a Bisericii Ortodoxe Române, 1918-2023*, Editura Humanitas, București, 2023.

Paschalis M. Kitromilides, *Religion and Politics in the Orthodox World. The Ecumenical Patriarchate and the Challenges of Modernity*, Routledge, London & New York 2019

8.2 Seminar / laborator	Metode de predare	Observații
Izvoare documentare cu privire la Bisericele Ortodoxe în perioada Războiului Rece	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Studiu de caz: Athenagoras și Truman. Influențe politice în alegerea unui patriarh Ecumenic.	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Studiu de caz: Valerian Trifa - un episcop în vâltoarea Războiului Rece	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
Relațiile dintre comunitățile din diaspora și Bisericele mamă în contextul Războiului Rece	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Relațiile inter-ortodoxe în spatele Cortinei de Fier	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
Acordarea autocefaliei Bisericii Ortodoxe Americane și răspunsul Bisericilor Autocefale	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
Organizații creștine internaționale	dezbateri sau discuție colectivă	1 seminar
Relațiile ecumenice și dialogul inter-creștin în perioada Războiului Rece	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
Biserica Ortodoxă Română și regimul comunist în lumina unor documente ale serviciilor secrete americane	dezbateri sau discuție colectivă	2 seminarii
Bibliografie Este aceeași cu cea de la curs. Profesorul pune la dispoziția studenților, pe platforma cursului, materialele bibliografice.		

9. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

Conținuturile unităților de învățare au fost elaborate în urma consultării specialiștilor pe disciplină din facultățile de profil, ținându-se seama de cele mai noi abordări în materie de analiză a raporturilor dintre religie și puterea politică în perioada studiată. În egală măsură, au fost luate în calcul așteptările principalilor angajatori ai absolvenților acestei specializări: structurile eclesiale, structurile de asistență socială, structurile din domeniul educațional, așteptări care creionează profilul absolventului acestui program de studiu la nivel masteral, profil din care să facă parte capacitatea de a înțelege modul în care contexte politice concrete influențează relația dintre Biserică și stat, dintre sfera religioasă și cea politică, dintre persoanele care trăiesc în împărăția veacului acestuia și aspiră la Împărăția veșnică.

10. Evaluare

Tip activitate	10.1 Criterii de evaluare	10.2 Metode de evaluare	10.3 Pondere din nota finală
10.4 Curs	Capacitatea înțelegerii raporturilor dintre religie și politică în epoca Războiului Rece.	COLOCVIU condiționat de: ➤ Prezența minimă la cursuri și seminarii; ➤ Predarea portofoliului de seminar. 22 IANUARIE 2026, ora 16.00 29 IANUARIE 2026, ora 16.00 RESTANȚE 19 FEBRUARIE 2025, ora 16.00	50%
	Identificarea principalelor probleme cu care s-a confrunța Biserica Ortodoxă în epoca Războiului Rece.		
	Demonstrarea competențelor reale de înțelegere a semnificației evenimentelor istorice		
10.5 Seminar/laborator	Capacitatea de a integra într-un discurs interpretativ propriu temele teologice și aspectele istorice discutate.	rezentarea unui portofoliu care va conține lucrare de seminar, fișe de analiză a unor lucrări științifice, etc. Portofoliul se predă până în data de 13 IANUARIE 2026	
	Respectarea standardelor pentru lucrările cu caracter științific, coerența în abordarea tematică, atingerea unui nivel al gândirii și al exprimării sintetice.		
10.6 Standard minim de performanță			
Înțelegerea raporturilor dintre religie și politică în epoca Războiului Rece.			
Identificarea principalele probleme cu care s-a confrunța Biserica Ortodoxă în epoca Războiului Rece.			

11. Etichete ODD (Obiective de Dezvoltare Durabilă / Sustainable Development Goals)²

² Păstrați doar etichetele care, în conformitate cu [Procedura de aplicare a etichetelor ODD în procesul academic](#), se potrivesc disciplinei și ștergeți-le pe celelalte, inclusiv eticheta generală pentru *Dezvoltare durabilă* - dacă nu se aplică. Dacă nicio etichetă nu descrie disciplina, ștergeți-le pe toate și scrieți "Nu se aplică".

Nu se aplică

Data completării:

4 APRILIE 2025

Semnătura titularului de curs

A handwritten signature in purple ink, appearing to read 'R. Anufriș', with a stylized flourish at the end.

Semnătura titularului de seminar

A handwritten signature in purple ink, appearing to read 'R. Anufriș', with a stylized flourish at the end.

Data avizării în departament:
17.04.2025

Semnătura directorului de departament

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Dr. Anufriș', with a stylized flourish at the end.